

Commissie Eindtermen Accountantsopleiding

1 JANUARI 2021 - 31 DECEMBER 2021

Inhoudsopgave

1	Verantwoording	3
2	Verslag van werkzaamheden	4
2.1	Beleid en beheer	4
2.1.1	Algemeen	4
2.1.2	Gevolgen coronacrisis voor opleidingen en CEA	5
2.1.3	Stakeholdermanagement	5
2.1.4	Bedrijfsvoering	7
2.1.5	Samenstelling commissie en secretariaat	8
2.1.6	Financieel beheer	9
2.2	Vaststellen van de eindtermen	10
2.2.1	Inleiding	10
2.2.2	EU-duurzaamheidsrichtlijn	10
2.2.3	Aanpassing eindtermen op advies van de redactieraad	10
2.2.4	Evaluatie eindtermen	11
2.3	Aanwijzen theoretische opleidingen en toezicht op de eindtermen	12
2.3.1	Toezichtstrategie	12
2.3.2	Aanwijzen en toezicht eindtermen AA-opleidingen	12
2.3.3	Aanwijzen en toezicht eindtermen RA-opleidingen	13
2.4	Toetsen van de eindtermen van de praktijkopleidingen	14
2.4.1	Inleiding	14
2.4.2	Toezicht 2020	14
2.4.3	Toezicht 2021	16
2.5	Integratie theoretische en praktijkopleidingen	17
2.6	Toezicht afgeven verklaringen van vakbekwaamheid	17
	Vooruitblik en begroting 2022	19
3	Jaarrekening 2021	21
	Bijlage 1 Overzicht (neven)functies leden CEA per 31 december 2021	35
	Bijlage 2 Samenstelling subcommissies	37

1 Verantwoording

De Commissie Eindtermen Accountantsopleiding (hierna CEA) is een bij wet ingesteld zelfstandig bestuursorgaan (zbo) zonder rechtspersoonlijkheid te Amsterdam en brengt jaarlijks, in overeenstemming met artikel 18 van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen, voor 15 maart verslag uit aan de minister van Financiën en aan de beide kamers van de Staten-Generaal. Dit jaarverslag bevat de verantwoording van de taken en werkzaamheden van CEA en voorziet tevens in de financiële verantwoording over het boekjaar. Het jaarverslag is door de commissie vastgesteld op 23 februari 2022. De jaarrekening 2021 is voorzien van een controleverklaring door Share Impact Accountants B.V.

Een exemplaar van dit verslag wordt ook gezonden aan de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA). Het jaarverslag wordt ook gepubliceerd op de website van CEA.

2 Verslag van werkzaamheden

2.1 Beleid en beheer

2.1.1 Algemeen

De commissie heeft in 2021 zeven keer vergaderd. Tijdens de reguliere vergaderingen heeft de commissie gesproken over de aanpassing van de eindtermen, de aanpak en de uitvoering van het toezicht op de eindtermen van de theoretische opleidingen en de praktijkopleidingen en de bevindingen daarvan en de bevindingen van het toezicht op het afgeven van verklaringen van vakbekwaamheid door de NBA. Ook is wederom intensief gesproken over mogelijkheden om de integratie tussen het theorie- en praktijkdeel van de accountantsopleiding te vergroten. Hiervoor is in samenwerking met de Raad voor de Praktijkopleidingen (RPO) van de NBA een project 'Stip aan de horizon' gestart.

In 2021 heeft de commissie haar missie en visie geactualiseerd en haar strategische doelen voor 2025 vastgesteld. Dit vormde de basis voor de actualisatie van het meerjarentoezichtplan (2022-2025). Inhoudelijke thema's, zoals fraude, IT, continuïteit en duurzaamheid blijven van groot belang voor de accountantsopleidingen. Het thema fraude is in 2019 en 2020 door CEA uitgebreid onderzocht en het onderzoek naar de implementatie van de IT(-eindtermen) in de RA-opleidingen is in 2021 afgerond. Gezien het toenemende belang van het thema duurzaamheid, in het bijzonder de aanstaande implementatie van de EU-duurzaamheidsrichtlijn, krijgt dit onderwerp prioriteit in het meerjarentoezichtplan. Dit onderwerp vervangt in 2022 het geplande thema continuïteit, dat nu in plaats van een themaonderzoek onder alle RA-opleidingen als een generiek beleidsonderzoek uitgevoerd zal worden. In 2022 evalueert CEA de effectiviteit van de eindtermen 2016, waarvoor de voorbereidingen in 2021 zijn afgerond. De uitkomsten hiervan vormen een belangrijke basis voor de verwachte herziening van de eindtermen in 2025.

Bij het uitwerken van het jaarplan 2022 en bij het uitvoeren van de activiteiten in 2021 bleek dat de capaciteit van het bureau een knelpunt is. Omdat CEA in toenemende mate wordt geconfronteerd met extra taken als gevolg van het voldoen aan (nieuwe of gewijzigde) wet- en regelgeving, heeft de commissie besloten tot structurele uitbreiding van haar ondersteunende bureau met 0,8 fte naar 4,5 fte. Hiertoe heeft zij eind 2021 een begrotingswijziging voor 2022 bij het ministerie ingediend. De commissie is nog in afwachting van goedkeuring door de minister.

In 2021 bestond CEA 15 jaar. De commissie wilde hierbij stil staan door een lustrumconferentie te organiseren, waarbij met name naar de toekomstige inrichting en vormgeving van de accountantsopleiding zou worden gekeken. De conferentie was geheel voorbereid, maar moest vanwege de (aangescherpte) coronamaatregelen tot twee keer toe uitgesteld worden en is nu gepland voor najaar 2022.

CEA heeft haar succesvolle communicatiebeleid van 2020 gecontinueerd. Naast het informeren over de toezichtactiviteiten en -resultaten stond CEA gedurende 2021 op verschillende manieren stil bij haar derde lustrum. Ter inspiratie deelde CEA van vijftien professionals uit het onderwijs- en werkveld hun visie op de toekomst van de accountantsopleiding. Deze visies hebben samen met interviews met een aantal commissieleden de zichtbaarheid van CEA verder vergroot. Dit blijkt niet alleen uit de reacties van stakeholders. Ook online groeide het bereik van CEA. Na een verviervoudiging in 2020 verdubbelde in 2021 het aantal volgers op LinkedIn. Op dit platform brachten de lustrumbijdragen positieve reacties en constructieve discussies teweeg. Voor 2022 wil CEA haar bereik en zichtbaarheid behouden, uitbouwen en als instrument inzetten om haar visie en strategische doelen te bereiken.

De commissie heeft dit jaar ook weer haar eigen functioneren en dat van het bureau geëvalueerd. Dit is gebeurd door een uitgebreide schriftelijke uitvraag bij alle commissieleden en bureaumedewerkers gevolgd door een bespreking van de uitkomsten in commissieverband. De commissie heeft in het bijzonder stil gestaan bij de wijze waarop zij haar toezichhoudende rol, gebaseerd op gefundeerd vertrouwen, invult, de samenstelling van de commissie, de inzet van commissieleden en de gewenste ontwikkeling en training van de commissie. Over het functioneren van het bureau en het samenspel met de secretaris en het bureau bestaat alom tevredenheid.

In 2021 zijn, in goed overleg, tussen het ministerie van Financiën en CEA werkafspraken gemaakt voor het (her)benoemen, ontslaan en schorsen van commissieleden. De afspraken omvatten het opstellen en afstemmen van een profielschets en de termijnen voor en toelichting op het voordragen van commissieleden. De vastgelegde afspraken waren al 'common practice'.

In het afgelopen jaar heeft de commissie geen bezwaarschriften tegen genomen besluiten ontvangen. Ook heeft CEA geen klachten in de zin van de AVG en de Algemene wet bestuursrecht ontvangen.

2.1.2 Gevolgen coronacrisis voor opleidingen en CEA

Corona heeft ook dit jaar weer veel invloed gehad op de (wijze van) uitvoering van de geplande werkzaamheden, die grotendeels online hebben plaatsgevonden. Gelukkig heeft dat niet geleid tot veel aanpassing van de geplande toezichtactiviteiten. Het themaonderzoek naar IT in de RA-opleidingen, dat door corona vertraagd was, is in 2021 afgerond. Verder zijn zoals gepland de beleidsgesprekken met de AA-opleidingen gevoerd, inclusief een themaonderzoek naar de mkb-accountant als 'trusted advisor'. Voor de geplande voortgangsgesprekken met de RA-opleidingen was geen ruimte. Via het periodieke overleg met alle RA-opleidingen in de Permanente Werkgroep Accountancy (PWA) en de jaarlijkse informatie-uitvraag (basisset van informatie) bleef CEA geïnformeerd over relevante ontwikkelingen bij de opleidingen.

Uit de ontvangen informatie en gesprekken met opleidingen volgen geen aanwijzingen noch zorgen over de continuïteit en kwaliteit van de accountantsopleidingen als gevolg van de coronamaatregelen. In 2021 kon er meer fysiek onderwijs worden gegeven en konden tentamens ook fysiek plaatsvinden. Bij vrijwel alle opleidingen was sprake van een combinatie van fysiek en online onderwijs.

2.1.3 Stakeholdermanagement

De commissie spreekt periodiek op bestuurlijk niveau met vertegenwoordigende organen van de onder toezicht gestelde opleidingen, het beroepenveld en andere stakeholders.

Met zowel het AC-Scholenoverleg (ACS) als de Vereniging van Aangewezen Accountancy-opleidingen (VAAC) heeft de commissie dit jaar twee keer op bestuurlijk niveau overleg gevoerd. Naast de gevolgen van corona voor het onderwijs en de tentamens waren belangrijke onderwerpen:

- de mogelijkheden voor bevordering van integratie van theorie- en praktijkopleidingen;
- de (verwachte) ontwikkelingen in het curriculum, waaronder de gevolgen van de nieuwe EU-duurzaamheidsrichtlijn;
- het proces en de uitkomsten van de beleidsgesprekken en het themaonderzoek;
- de voortgang van de herordening van opleidingen in het economisch domein, inclusief de mogelijke gevolgen daarvan voor de (zelfstandige) positie van de accountantsopleiding.

De uitkomsten van het themaonderzoek 'Strategie, Leiderschap en Organisatie in relatie tot de rol van de MKB-accountant als 'trusted advisor' zijn ook gepresenteerd in gezamenlijke bijeenkomst van ACS en VAAC en een aantal andere vertegenwoordigers van de AA-opleidingen.

Met de Permanente Werkgroep Accountancy (PWA), waarin alle RA-opleidingen zijn vertegenwoordigd, is driemaal overlegd. Ook hier is gesproken over de gevolgen van corona voor de opleidingen, die relatief beperkt zijn gebleven. Verder is de voortgang van het themaonderzoek IT geagendeerd en is het overkoepelende rapport van dit onderzoek begin 2022 toegelicht en besproken. Andere thema's waren de mogelijkheden voor het bevorderen van integratie van theorie- en praktijkopleidingen en het bevorderen van praktijkpromovendi. Over dit laatste onderwerp heeft de NBA een rondetafelbijeenkomst georganiseerd, waaraan ook CEA heeft deelgenomen. Dit krijgt begin 2022 een vervolg. Ten slotte zijn ook de voorgestelde wijzigingen in de eindtermen als gevolg van de EU-duurzaamheidsrichtlijn toegelicht en bediscussieerd.

Het is agendatechnisch niet gelukt om dit jaar te spreken met OPAK, de Novaa/NOVAK en de NBA Young Profs. Wel heeft CEA gesproken met een vertegenwoordiging van de SRA. Gesprekken met deze vertegenwoordigende partijen zijn voor de commissie relevant om geïnformeerd te blijven over ontwikkelingen in de beroepspraktijk. Ook verneemt zij zo wensen vanuit de beroepspraktijk ter zake van de inrichting van de accountantsopleiding.

Met de SRA is uitgebreid van gedachten gewisseld over de mogelijkheden en initiatieven van integratie van het theorie- en praktijkdeel van de opleiding. De SRA is hier, net als CEA, een groot voorstander van en participeert actief in enkele initiatieven. CEA heeft begrip voor de zorgen van de SRA over de wens van verschillende accountantskantoren om een vliegureneis voor de (start van de) praktijkopleiding in te stellen. Dit is ook onderwerp van gesprek met de RPO geweest, die ook geen vliegureneis hanteert. Andere onderwerpen van gesprek met de SRA waren: duurzaamheid en de uitkomsten van het themaonderzoek onder alle AA-opleidingen naar de mkb als 'trusted advisor'.

CEA en AFM hebben in 2021 twee keer overleg gehad. Partijen hebben vooral de uitkomsten van activiteiten en onderzoeken over en weer met elkaar gedeeld. Er is uiteraard stil gestaan bij de gevolgen van corona voor de opleidingen en de gevolgen van de nieuwe EU-duurzaamheidsrichtlijn voor het onderwijs. Ook zijn de opvattingen gedeeld over het wetsvoorstel voor aanpassing van de Wet op het accountantsberoep ter zake van het afgeven van verklaringen van vakbekwaamheid.

In 2021 heeft CEA twee keer op bestuurlijk niveau overleg gevoerd met de directie en het bestuur van de NBA. Gesproken is over de voortgang van de werkzaamheden van de kwartiermakers, in het bijzonder de thema's die relevant zijn voor de accountantsopleidingen. Daarnaast zijn de voortgang en uitkomsten van het toezicht op de eindtermen van de praktijkopleidingen en het afgeven van verklaringen van vakbekwaamheid door de NBA toegelicht. Ook is uitgebreid gesproken over de gevolgen van de nieuwe EU-duurzaamheidsrichtlijn voor studenten en trainees. Een ander belangrijk onderwerp was de integratie van theorie- en praktijkdeel van de opleiding. Hiervoor is een gezamenlijk project 'Stip aan de horizon' gestart. Ten slotte is gesproken over de dienstverlening aan CEA door de NBA, waaronder de toekomstige huisvesting. CEA heeft er bij de NBA en het ministerie van Financiën op aangedrongen dat zij ook bij nieuwe huisvesting van de NBA kan blijven beschikken over eigen kantooruimte(s).

Zoals gebruikelijk is met het ministerie van Financiën afgelopen jaar twee keer op bestuurlijk niveau overleg gevoerd. Belangrijke onderwerpen waren: de verantwoording van de werkzaamheden en uitkomsten van het toezicht door de commissie, de begroting en financiële verantwoording, de gevolgen van de coronacrisis voor de opleidingen en de werkzaamheden van CEA, de voortgang van de kwartiermakers en duurzaamheid. CEA heeft ook aangegeven dat de formatie van het bureau niet (meer) toereikend is om alle werkzaamheden uit te voeren. Dit komt met name doordat er steeds meer (nieuwe) regelgeving op CEA afkomt, waaraan zij moet voldoen. Zo is voorjaar 2021 het programma Informatie op Orde gestart, waarin CEA verplicht participeert. Daarom heeft CEA eind 2021 een begrotingswijziging voor 2022 bij het ministerie ingediend voor uitbreiding van het bureau van CEA met een bureauhoofd (0,8 fte). Begin 2021 heeft een tripartiet overleg plaatsgevonden tussen het ministerie, de NBA en CEA over de begroting 2022 van CEA. Begin 2022 vindt een tripartiet overleg plaats over de begroting 2023 en de begrotingswijziging 2022.

2.1.4 Bedrijfsvoering

De bureaumedewerkers van de commissie zijn in dienst van de NBA en gedetacheerd bij CEA en staan onder het gezag van de commissie. De NBA faciliteert de commissie en haar bureaumedewerkers wat betreft de huisvesting, ICT- en overige faciliteiten en de personeelszorg. Voor de facilitering van de commissie en het bureau is tussen de Staat der Nederlanden en de NBA een dienstverleningsovereenkomst gesloten. Voor het verwerken van persoonsgegevens door de NBA namens CEA is tussen de Staat, CEA en de NBA een verwerkerovereenkomst gesloten. CEA heeft een functionaris voor de gegevensbescherming aangesteld en uit zijn toezicht zijn in 2021 geen bevindingen gekomen met betrekking tot de naleving van de wettelijke vereisten en interne procedures door CEA.

Het Rijksprogramma 'Open op Orde' heeft als doel de informatiehuishouding/ -voorziening van alle departementen te verbeteren. Dit moet zorgen voor duurzaam toegankelijke, eenvoudig vindbare en betrouwbare informatie. Zbo's zonder rechtspersoonlijkheid, zoals CEA, zijn verplicht onderdeel van dit programma. Op departementaal niveau heeft minFIN een actieplan, Informatiehuishouding Op Orde (IOO), gemaakt met ruim 25 (deel)projecten om de informatiehuishouding en -voorziening op orde te brengen. Op Rijksniveau bewaakt een regeringscommissaris de voortgang en resultaten van alle departementale actieplannen.

CEA participeert in dit programma en rapporteert tweemaandelijks over de voortgang. Ook zijn er tweewekelijkse afstemmingsbijeenkomsten met het IOO-programma-management van minFIN en andere zbo's. CEA is verder aangesloten bij de Klankbordgroep die maandelijks vergadert. Er is een inventarisatie gemaakt welke deelprojecten van toepassing zijn op CEA. Voor de realisatie van de deelprojecten heeft het bureau van CEA zelf geen capaciteit.

CEA is uiteraard gehouden om vigerende wet- en regelgeving uit te voeren en na te leven. Er komt een aantal nieuwe wetten aan die door CEA geïmplementeerd moeten worden. Dit betreft in ieder geval de Wet open overheid (1-5-2022), de Wet digitale overheid (1-7-2022) en de nieuwe Archiefwet (1-1-2023). Ook hiervoor heeft het bureau van CEA geen capaciteit. Daarom is een begrotingswijziging voor 2022 ingediend die voorziet in structurele uitbreiding van de capaciteit van het bureau. In 2021 heeft CEA gewerkt aan een beschrijving van alle werkprocessen. De afronding hiervan is vertraagd door gebrek aan capaciteit op het bureau.

2.1.5 Samenstelling commissie en secretariaat

De commissie bestaat uit zeven leden, die op persoonlijke titel zijn benoemd door de minister van Financiën. De commissie wordt ondersteund door een bureau. De medewerkers van het bureau hebben een belangrijk aandeel in de voorbereiding en de uitvoering van het beleid en de taken van de commissie, alsmede in de verantwoording daarover. Zowel in de commissie als op het bureau heeft er een wijziging plaatsgevonden.

De samenstelling van de commissie gedurende het verslagjaar was als volgt:

<u>Naam</u>	<u>Functie</u>	<u>Benoeming van</u>	<u>Tot</u>
drs. H.W. te Beest	voorzitter	1-05-2017	1-05-2022
mw. drs. E. van Caspel RA	lid/vicevoorzitter	1-01-2015	1-01-2025
prof. dr. A.J. Brouwer RA	Lid	1-10-2021	1-10-2026
M. van Giessen AA	Lid	1-10-2017	1-10-2022
H.D. Rijkse AA	Lid	1-10-2016	1-10-2026
prof. dr. E.H.J. Vaassen RA	Lid	1-01-2015	1-01-2025
mw. E.M. van der Velden AA	Lid	1-09-2019	1-09-2024
prof. dr. R.G.A. Vergoossen RA	Lid	1-10-2011	1-10-2021

Met ingang van 1 oktober 2021 is de heer prof. dr. A.J. Brouwer RA aangetreden, als opvolger van de heer prof. dr. R.G.A. Vergoossen RA, wiens benoemingstermijn per 1 oktober 2021 is geëindigd. De heer H.D. Rijkse AA is per 1 oktober 2021 door de minister herbenoemd voor een periode van vijf jaar tot 1 oktober 2026.

De benoemingstermijn van de huidige voorzitter loopt op 1 mei 2022 af. De voorzitter heeft aangegeven niet meer beschikbaar te zijn voor een (volle) tweede termijn. Vanwege het aflopen van de benoemingstermijn was al een profielschets opgesteld en afgestemd met het ministerie van Financiën. De commissie is op zoek naar een opvolger van de heer Te Beest. In overleg met het ministerie van Financiën is afgesproken dat hij aanblijft totdat een nieuwe voorzitter is benoemd en aangetreden.

De commissie bespreekt tweemaal per jaar in hoeverre nevenfuncties van commissieleden de onafhankelijkheid van haar functioneren zouden kunnen beïnvloeden. Nieuwe nevenfuncties worden vooraf getoetst op verenigbaarheid met de wettelijke taken van CEA. Bijlage 1 geeft de (neven)functies van de commissieleden per 31 december 2021 weer. Per 17 november 2021 heeft prof. dr. E.H.J. Vaassen RA de functie van opleidingsdirecteur van een aangewezen RA-opleiding aanvaard. Deze functies zijn niet met elkaar verenigbaar. In afstemming met het ministerie van Financiën is besloten dat de heer Vaassen aanblijft als commissielid totdat de minister een opvolger heeft benoemd. Tot die tijd zal de heer Vaassen niet deelnemen aan beraadslagingen over zaken aangaande de RA-opleidingen, om belangenverstremming te voorkomen. Voor de vacature die is ontstaan is een profielschets opgesteld en met het ministerie van Financiën afgestemd. Op het moment van vaststellen van dit jaarverslag ligt een voordracht voor benoeming van een persoon in de openstaande vacature bij de minister.

De samenstelling en formatie van het secretariaat per einde verslagjaar was als volgt:

J.P.M.J. Leerentveld RA RE	secretaris
mevrouw dr. T.J. de Groot RA	senior beleidsadviseur
mevrouw drs. K. van Gimst	beleidsadviseur
mevrouw M.D. Alkema MSc	kwaliteitsadviseur onderwijs
mevrouw F.S. Leakat	stafmedewerker

De stafmedewerker, Sabrina de Reuver, heeft het bureau van CEA per 1 oktober 2021, na een dienstverband van ruim 5 jaar, verlaten. In haar plaats is Farah Leakat gekomen. De commissie is de bureaumedewerkers bijzonder veel dank verschuldigd voor hun inzet en flexibiliteit om, onder lastige omstandigheden met veel thuis werken, de werkzaamheden van CEA te continueren.

2.1.6 Financieel beheer

Het kostenniveau van CEA is ten opzichte van vorig jaar gestegen tot 742k (2020:702). De stijging van 40k komt door hogere overige lasten door meer uitbestede werkzaamheden en meer advieswerkzaamheden (+23k), hogere commissiekosten (+9k) door een hoger activiteitsniveau en jaarlijkse stijging van de vacatiegeldtarieven en door hogere bureaunkosten (+8k) door een wijziging in de doorberekeningssystematiek van de personeelskosten van de NBA.

De kosten blijven 83k beneden de begroting (825k). Deze onderuitputting wordt vooral verklaard door lagere commissiekosten ad -37,5k doordat als gevolg van de coronamaatregelen minder activiteiten hebben plaatsgevonden dan voorzien en de activiteiten die wel hebben plaatsgevonden vooral online waren. De overige lasten blijven 27,5k beneden begroting, vooral omdat er niet zo veel (juridisch) advies ingewonnen hoefde te worden als begroot. De bureaunkosten blijven 17k beneden begroting vanwege een lagere doorberekening van kantoorkosten door de NBA en lagere overige bureaunkosten, ook weer door online werken en vergaderen en minder kosten van opleidingen. De personeelskosten, onderdeel van de bureaunkosten, zijn wel hoger dan begroot (+18k) vanwege een wijziging in de doorberekeningssystematiek van de NBA, waardoor er in 2021 een extra last van 22k was.

2.2 Vaststellen van de eindtermen

2.2.1 Inleiding

CEA stelt de eindtermen vast voor de accountantsopleidingen, zowel voor het theoretische deel als voor het praktijkdeel van de opleiding. Zij neemt daarbij de beroepsprofielen (voor AA en RA) in acht, zoals vastgesteld door de NBA. Daarnaast stelt CEA op grond van het Besluit accountantsopleiding 2013 ook eindtermen vast die betrekking hebben op het examen Nederlands recht voor deskundigen met een buitenlandse accountantskwalificatie. CEA herzielt periodiek de eindtermen, zodat de vakbekwaamheidseisen van accountants blijven aansluiten op de (ontwikkelingen in de) beroepspraktijk, de verwachtingen van gebruikers van diensten van accountants en op de ontwikkelingen in het onderwijs.

2.2.2 EU-duurzaamheidsrichtlijn

In 2021 heeft de EU een nieuwe ontwerp duurzaamheidsrichtlijn (Corporate Sustainability Directive, CSRD) uitgebracht die grote en beursgenoteerde ondernemingen verplichtingen oplegt met betrekking tot duurzaamheidsverslaggeving. De controlerend accountant moet volgens de richtlijn assurance (met beperkte mate van zekerheid) afgeven bij de te verstrekken duurzaamheidsinformatie door de ondernemingen. De ontwerp EU-richtlijn gaat er voornamelijk van uit dat de richtlijn uiterlijk 1 december 2022 in nationale regelgeving is omgezet en dat alle accountants die na 1-1-2023 afstuderen voldoen aan de aanvullende eisen op het gebied van duurzaamheid. Het is overigens goed mogelijk dat deze termijnen uitgesteld worden.

CEA heeft de redactieraad gevraagd voorstellen te doen voor aanpassing van de eindtermen, vooruitlopend op de implementatie van de duurzaamheidsrichtlijn. De aanpassingen zien op beide opleidingsoriëntaties. De nieuwe regelgeving heeft geen directe invloed op de bestuursverslagen in het mkb. Indirect zijn er wel gevolgen: ook het mkb zal naar verwachting, op vrijwillige basis, meer informatie over duurzaamheid publiceren en stakeholders (financiers, subsidiegevers en maatschappelijke organisaties) zullen ook steeds vaker informatie over duurzaamheid verlangen. Voldoende aandacht voor duurzaamheid is van belang voor de continuïteit van organisaties.

De aangepaste eindtermen zijn nog niet formeel van kracht, omdat CEA niet vooruit kan lopen op de nationale implementatie van de duurzaamheidsrichtlijn. CEA heeft alle opleidingen dringend geadviseerd om de aangepaste eindtermen wel zo spoedig mogelijk te implementeren, zodat zij voorbereid zijn op de nog definitief te bepalen ingangsdatum.

2.2.3 Aanpassing eindtermen op advies van de redactieraad

Eind 2020 heeft de redactieraad wederom advies voor aanpassing van de eindtermen aan CEA uitgebracht. Dit betrof uitsluitend redactionele wijzigingen in twee eindtermen en een aanscherping in de considerans van de opleidingsoriëntaties Assurance en Accountancy-MKB. Dit advies is door CEA integraal overgenomen. Daarnaast heeft CEA de structuur van het rapport gewijzigd. In januari zijn de aangepaste eindtermen in de Staatscourant gepubliceerd en per 1 september 2021 van kracht geworden.

De redactieraad heeft in 2021, op verzoek van CEA, aandacht besteed aan de aanpassingen van de eindtermen op het gebied van duurzaamheid. Dit heeft geresulteerd in een advies dat door CEA integraal overgenomen. De voorgestelde aanpassingen zijn vooraf besproken met de vertegenwoordigende organen van de theoretische opleidingen (ACS, VAAC en PWA) en de praktijkopleidingen (RPO). Omdat de huidige eindtermen al voorzien in kennis van en ervaring met assurance over niet-financiële informatie, zijn de

eindtermen aangescherpt en aangepast op de (aanvullende) eisen van de EU-duurzaamheidsrichtlijn. Naast twee nieuwe eindtermen zijn vooral tekstuele wijzigingen in bestaande eindtermen doorgevoerd. Ook is de invulling van de urennorm voor assurancewerkzaamheden bij de opleiding met oriëntatie Assurance aangepast. In een afzonderlijke toelichting (considerans) op de eindtermen, is beschreven wat de eindtermen van toekomstige accountants en de accountantsopleidingen vragen op het gebied van duurzaamheid. Zoals hiervoor vermeld heeft CEA de wijzigingen in november 2021 gepubliceerd en aan alle opleidingen toegezonden, maar is er nog geen formele ingangsdatum bepaald.

2.2.4 Evaluatie eindtermen

In 2016 is een stelsel van nieuwe eindtermen geïntroduceerd, met een aantal fundamentele wijzigingen. Inmiddels studeren de eerste cohorten studenten onder de nieuwe eindtermen af. In 2022 zullen de aantallen afgestudeerden onder de nieuwe eindtermen groot genoeg zijn om te evalueren of de doelstellingen die ten grondslag lagen aan de nieuwe eindtermen ook gerealiseerd worden. De voorbereidingen van het onderzoek naar de evaluatie van de eindtermen zijn in 2021 afgerond. Het evaluatiekader en het onderzoeksplan (doelgroepen, selectie van respondenten, enquêtes, interviewleidraad, opzet groepssessies) zijn volledig uitgewerkt. In het tweede kwartaal van 2022 wordt gestart met de uitvoering van de evaluatie. Met de uitkomsten van deze evaluatie kan de commissie nagaan in hoeverre de doelstellingen van de huidige eindtermen, die per 1 januari 2016 zijn ingevoerd, zijn gerealiseerd. Deze eerste evaluatie van de effectiviteit van de eindtermen vormt het begin van periodieke monitoring van de effectiviteit van de eindtermen. Zo wil de commissie de ontwikkeling van opleidingen en studenten en trainees volgen.

2.3 Aanwijzen theoretische opleidingen en toezicht op de eindtermen

2.3.1 Toezichtstrategie

De toezichtstrategie van CEA gaat uit van gefundeerd vertrouwen, waarbij opleidingen in beginsel voor onbepaalde duur zijn aangewezen. Het toezichtregime van de commissie is risicogestuurd, waarbij de intensiteit van het toezicht verschilt al naar gelang de toezichtcategorie (normaal, actief, verscherpt) waarin een opleiding is ingedeeld. Naast risicogestuurd toezicht op de naleving van de eindtermen door opleidingen, onderzoekt en monitort CEA ontwikkelingen die relevant zijn voor het uitoefenen van haar toezicht. Bevindingen van gepubliceerde onderzoeken worden hierin meegenomen, evenals ontwikkelingen in de beroepspraktijk. Zo zijn de opleidingsthema's waarvoor de Commissie Toezicht Accountancysector aandacht vraagt onderdeel van het meerjarentoezichtplan van de commissie.

De eindtermen die CEA vaststelt zien op het volledige theorie- en praktijkdeel van de accountantsopleiding. Dat omvat, naast de aangewezen postinitiële AA- en RA-opleidingen, ook de initiële bachelor- en masteropleidingen in het hbo en wo en eventuele deficiëntieprogramma's. De initiële accountantsopleidingen worden overeenkomstig de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek elke zes jaar geaccrediteerd door de NVAO. Daarom monitort CEA jaarlijks de ontwikkelingen in het hoger onderwijs die relevant zijn voor de (accreditatie van de) initiële accountantsopleidingen. Hierbij hebben de verwachte invoering van instellingsaccreditaties, de herordening van het economisch domein in het hbo en de introductie van leeruitkomsten in het hoger onderwijs de volle aandacht van CEA.

Jaarlijks vraagt CEA bij alle aangewezen opleidingen informatie op om te beoordelen of er belangrijke ontwikkelingen zijn bij de opleidingen die relevant zijn voor haar toezicht. Alle opleidingen hebben deze basisset van informatie dit jaar weer aangeleverd. Net als vorig jaar, is hierbij specifieke aandacht uitgegaan naar de (mogelijke) gevolgen van corona op de kwaliteit en continuïteit van het onderwijs en de tentamens. Uit de opgevraagde gegevens (cijfers en kwalitatieve informatie) volgen geen specifieke risico's voor het toezicht op individuele opleidingen. Wel blijkt uit de instroomcijfers dat het marktaandeel van de opleiding Accountancy in het hbo afneemt ten gunste van de opleiding Finance & Control (voorheen Bedrijfseconomie).

2.3.2 Aanwijzen en toezicht eindtermen AA-opleidingen

In totaal elf AA-opleidingen beschikken over een aanwijzing van CEA, waarvan tien voor de oriëntatie Accountancy-MKB en één voor de oriëntatie Assurance. Er zijn dit jaar geen wijzigingen in het aantal aangewezen opleidingen geweest, dus ook geen nieuwe aanvragen voor een aanwijzing. Wel zijn enkele aanwijzingen gewijzigd in verband met wijzigingen in het curriculum en/of vervallen van opleidingsspecifieke voorwaarden. Ook hebben twee AA-opleidingen een verzoek ingediend voor één aanwijzing, vanwege de intensieve samenwerking tussen beide opleidingen. Dit verzoek is ultimo 2021 nog in behandeling. In 2021 heeft de commissie met alle aangewezen AA-opleidingen een beleidsgesprek gevoerd. Dat gesprek zag zowel op de relevante ontwikkelingen bij de opleidingen als op de presentatie en discussie over een inhoudelijk thema.

Het inhoudelijke thema was 'Strategie, Leiderschap en Organisatie in relatie tot de rol van de MKB-accountant als 'trusted advisor'. De belangrijkste conclusie van dit onderzoek is dat integratie van theorie en praktijk de beste voorbereiding is op de rol van 'trusted advisor'. De uitwerking van beroepsproducten door studenten, waarbij deze ook contact hebben met cliënten, heeft grote toegevoegde waarde. Door de combinatie

van theorie en praktijk maken studenten een snelle leercurve door. Vakkennis en goed ontwikkelde persoonlijke vaardigheden zijn de belangrijkste ingrediënten waar een aankomend mkb-accountant over moet beschikken om zijn of haar rol van 'trusted advisor' goed in te kunnen vullen. Het onderzoek toonde aan dat het lerend vermogen van studenten in alle opleidingen structureel aandacht krijgt, door reflectie, inclusief het geven en ontvangen van feedback, door studenten onderling. Het thema heeft rijke informatie opgeleverd, inclusief een aantal 'good practices' en suggesties. De uitkomsten zijn gepresenteerd in een bijeenkomst met vertegenwoordigers van alle AA-opleidingen. De afsluitende presentatie was interactief, waarbij de deelnemers hun 'good practices' hebben toegelicht en de geformuleerde aanbevelingen deels al verder zijn uitgewerkt.

Naast het themaonderzoek heeft CEA de opleidingen gesproken over de algemene ontwikkelingen binnen de opleiding. Hieruit blijkt dat er geen zichtbaar effect van corona is op de in- en uitstroomcijfers. De opleidingen hebben wel aangegeven dat zij merken dat studenten minder gemotiveerd zijn. De aandacht voor de integratie van theorie en praktijk blijft actueel en een aantal opleidingen is voornemens om een geïntegreerde variant van de theorie- en praktijkopleiding aan te bieden.

In augustus heeft een opleiding een melding gemaakt van een incident. Een afgenomen examen bleek vrijwel identiek te zijn aan een examen van een andere opleiding dat voor iedereen publiek beschikbaar was. Het incident is, mede naar aanleiding van aanvullende vragen van CEA, diepgaand onderzocht en CEA heeft een gesprek gevoerd over de uitkomsten daarvan en de aangekondigde verbeter- en herstelmaatregelen. Het gebruik van delen van eerder gebruikte, bekende tentamens was niet eenmalig. CEA heeft aangedrongen op extra structurele maatregelen voor het borgen van de kwaliteit van toetsing. Hiervoor is een opleidingsspecifieke voorwaarde aan de aanwijzing van de betreffende opleiding verbonden. Op het vervullen hiervan zal CEA specifiek toezien. Er zijn bij CEA geen andere incidenten gemeld.

Uitmo 2021 zijn negen van de tien opleidingen Accountancy-MKB ingedeeld in de risicocategorie 'normaal toezicht' en één in 'actief toezicht'. De AA-opleiding met de oriëntatie Assurance heeft nog steeds de status van 'verscherpt toezicht', omdat sprake is van een eerste aanwijzing van een nieuwe opleiding. Na maximaal drie jaar beoordeelt de commissie hoe de opleiding functioneert en of de aanwijzing gehandhaafd kan worden, en zo ja, of de indeling naar risicocategorie bijgesteld kan worden. De betreffende opleiding heeft in 2021 een belangrijke wijziging van de opleiding aangekondigd, die ook gevolgen heeft voor de verleende aanwijzing. Hierover wordt in 2022 meer informatie verwacht.

2.3.3 Aanwijzen en toezicht eindtermen RA-opleidingen

In totaal acht RA-opleidingen beschikken over een aanwijzing van CEA, allemaal voor de oriëntatie Assurance. Net als bij de AA-opleidingen zijn er dit jaar geen wijzigingen in het aantal aangewezen opleidingen geweest, dus ook geen nieuwe aanvragen voor een aanwijzing. Wel is de aanwijzing van één RA-opleiding gewijzigd in verband met een substantiële wijziging van het onderwijsprogramma.

Het beëindigen van de accreditatie van de masteropleiding Accountancy van de University of Curaçao heeft gevolgen voor de (potentiële instroom van de) aldaar verzorgde RA-opleiding. De instelling die de RA-opleiding op Curaçao aanbiedt, heeft CEA gemeld dat zij alternatieven onderzoekt om de RA-opleiding op Curaçao te kunnen continueren. CEA is nog in afwachting van een definitieve beslissing over het continueren van de RA-opleiding.

Het themaonderzoek naar de naleving van de IT-eindtermen in de RA-opleidingen is in 2021 afgerond. De externe onderzoekscommissie heeft aan elke RA-opleiding een vertrouwelijk rapport uitgebracht met een conclusie, bevindingen en aanbevelingen. Ook is een overkoepelende rapportage opgesteld, die in februari 2022 gepubliceerd is. De onderzoekscommissie concludeert dat de IT-eindtermen voldoende zijn geïmplementeerd in het curriculum en in de toetsing van alle RA-opleidingen. De snelle ontwikkelingen en het transformatieve karakter van IT maken verdere aanpassingen in het curriculum en in de toetsingen in de toekomst evenwel noodzakelijk. Naast aanbevelingen ter zake van het belang van voldoende conceptuele scholing van aankomend accountants, signaleert de onderzoekscommissie dat actuele IT-onderwerpen en -ontwikkelingen in de landelijke tentamens ICAIS en A&A nog in beperkte mate terug komen. In recentere tentamens komen deze zaken meer naar voren, maar het tempo waarin dat gebeurt mag volgens de onderzoekscommissie wel omhoog. Ook besteden nog niet alle opleidingen voldoende aandacht aan de samenwerking met IT-deskundigen. Opleidingen hebben de laatste jaren al duidelijk geïnvesteerd in de IT-deskundigheid van docenten, en krijgen het advies mee om de IT-deskundigheid van hun docenten te blijven versterken. Ten slotte benoemt de onderzoekscommissie nog een groot aantal 'good practices', waarmee alle opleidingen hun voordeel kunnen doen.

Er hebben zich gedurende het jaar geen ontwikkelingen voorgedaan die resulteren in een wijziging van risicocategorie van de opleidingen. Alle RA-opleidingen zijn eind 2021 ingedeeld in de risicocategorie 'normaal toezicht'. CEA heeft in 2021 geen meldingen van incidenten ontvangen.

Een actueel overzicht van alle aangewezen [AA](#)- en [RA](#)-opleidingen is te vinden op [de website](#).

2.4 Toetsen van de eindtermen van de praktijkopleidingen

2.4.1 Inleiding

CEA toetst jaarlijks of de praktijkopleidingen (tot AA en RA) voldoen aan de eindtermen. Hierbij baseert CEA zich in beginsel op het stelsel van kwaliteitsbeheersing dat de RPO heeft ingericht om te borgen dat alle trainees aan de eindtermen voldoen. De toezichtcyclus van CEA sluit aan op de planning- en controlcyclus (hierna P&C-cyclus) van de RPO. Door het tijdsverloop van deze cycli bevat dit jaarverslag de definitieve uitkomsten van het toezicht over 2020 en de voorlopige bevindingen over 2021.

2.4.2 Toezicht 2020

In het jaarverslag 2020 zijn de voorlopige uitkomsten van het toezicht op de eindtermen van de praktijkopleidingen over 2020 opgenomen. In maart 2021 heeft CEA haar definitieve bevindingen met de RPO besproken en in haar vergadering van april 2021 vastgesteld. De uitvoering en kwaliteitsborging van de praktijkopleidingen waren toereikend, waardoor CEA vertrouwen heeft dat de eindtermen van de praktijkopleidingen zijn geborgd. Ondanks de impact van de coronapandemie kwam de continuïteit van de praktijkopleidingen voor trainees niet in gevaar. Enkele incidenten zijn door de RPO adequaat opgevolgd, zodat de eindtermen hier niet in het geding zijn geweest.

Met de implementatie van het geïntegreerde slotexamen rondde de RPO het gewijzigde opleidingsmodel op basis van de eindtermen 2016 af. Tegelijkertijd bereidde de RPO de afbouw van de praktijkopleidingen op basis van de eindtermen 2011 voor. Zo trof de RPO met haar stakeholders regelingen om de door- en uitstroom optimaal te faciliteren. Naar de stagebureaus en trainees communiceerde de RPO actief over de deadline van 1 september 2021.

Een belangrijke bevinding van de visitaties van de stagebureaus is dat de kwaliteit van praktijkbegeleiders wisselend is. Dit werd bevestigd in de evaluatie van de vernieuwde praktijkopleidingen door de RPO, die voorjaar 2021 werd afgerond. CEA vindt dit zorgelijk aangezien praktijkbegeleiders een essentiële rol hebben in de begeleiding van trainees en het (tijdig) realiseren van de eindtermen. Met de RPO is gesproken hoe hiermee om te gaan. Uitgangspunt van de RPO is dat stagebureaus (primair) verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van (voldoende) praktijkbegeleiders. CEA heeft aangegeven dat borging van de consistente kwaliteit van praktijkbegeleiders meer monitoring en sturing van de RPO vraagt. De RPO neemt de opvatting van CEA mee in de herijking van het kwaliteitsbeleid, die in 2021 is gestart en voorjaar 2022 afgerond wordt.

Andere gespreksonderwerpen tussen CEA en de RPO betroffen:

- de haalbaarheid van de planning- en controlcyclus van de RPO en de prioritering van activiteiten, mede in het licht van de beschikbare capaciteit van de RPO;
- de ontwikkeling en implementatie van de simulatieopdrachten en de aansluiting van bestaande simulatieopdrachten op de behoeften van accountantskantoren;
- de beschikbaarheid van voldoende praktijkopleidingsplaatsen, gegeven de ontwikkeling dat steeds meer accountantskantoren hun Wta-vergunning inleveren;
- de afstemming van de kwaliteitsborging en het toezicht op geïntegreerde opleidingstrajecten tussen de RPO en CEA.

De RPO heeft eind 2020 de per 2017 vernieuwde praktijkopleidingen geëvalueerd met als doel na te gaan wat goed gaat, wat beter kan en wat anders moet. Belangrijke evaluatiecriteria waren: de effectiviteit en efficiency, de administratieve last, de aantrekkelijkheid van de praktijkopleidingen en of verantwoordelijkheden helder en op de juiste plek zijn belegd. Ook de integratie van theoretische en praktijkopleiding was een punt van aandacht. CEA heeft haar reactie op de evaluatie met de RPO gedeeld.

Voor CEA is van belang dat zij voldoende vertrouwen heeft dat de eindtermen in de praktijkopleidingen adequaat worden geborgd. Dat vraagt dat taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden helder zijn gedefinieerd en met elkaar in overeenstemming zijn. Naarmate de RPO meer verantwoordelijkheid voor de uitvoering en borging van (de eindtermen van) de praktijkopleidingen bij de stagebureaus legt, moet erop worden toegezien dat de stagebureaus deze verantwoordelijkheid adequaat invullen. Dat betekent duidelijke kaders en criteria vooraf en voldoende instrumenten voor risicogestuurd toezicht op de naleving en handhaving van de geformuleerde kaders en criteria. Om adequaat invulling te kunnen geven aan risicogestuurd toezicht is voorts voldoende en tijdige stuur- en verantwoordingsinformatie een voorwaarde. De opmerkingen van CEA worden meegenomen bij de herijking van het kwaliteitsbeleid van de RPO.

2.4.3 Toezicht 2021

Voor het toezicht over 2021 heeft CEA tweemaal met de RPO op bestuursniveau overleg gevoerd. Naast het concept werkplan van CEA en de P&C-cyclus 2021 van de RPO zijn relevante ontwikkelingen besproken, zoals de implementatie van de EU-duurzaamheidsrichtlijn voor assuranceopleidingen. Verder heeft CEA viermaal op bureauniveau overleg gevoerd, met name om de voortgang van de activiteiten van de P&C-cyclus van de RPO te monitoren. Waar nodig heeft er (op bureauniveau) ook ad hoc afstemming plaatsgevonden, zoals over de evaluatie van het opleidings- en toetsmodel van de praktijkopleidingen en de herijking van het kwaliteitsbeleid van de RPO.

Door de coronamaatregelen hebben ook in 2021 de begeleiding, de coaching en de beoordeling van trainees grotendeels online plaatsgevonden. De geïntegreerde slotexamens zijn het gehele jaar online afgenomen. Uit waarnemingen van de examencommissie, evaluaties van examinatoren en enquêtes onder examenkandidaten blijken de slotexamens goed te zijn verlopen. Op basis van die uitkomsten is in 2021 aan verbeteringen gewerkt zoals een vernieuwde opzet van het geïntegreerd slotexamen en gerichte feedback aan examinatoren. Verder zijn de vertragingen in het benoemen en trainen van examinatoren weggewerkt. Hierdoor konden de eerste kalibratiesessies onder examinatoren plaatsvinden om de beoordelingen te ijken en te verbeteren. Intussen zijn de voorbereidingen gestart om het geïntegreerd slotexamen fysiek te organiseren zodra dat weer mogelijk is in 2022.

Op 1 september 2021 eindigde de (overgangperiode van de) praktijkopleiding op basis van de eindtermen 2011. De afbouw is goed verlopen, mede door proactieve communicatie door de RPO. De RPO organiseerde ook extra examenrondes om zo veel mogelijk trainees te faciliteren om hun praktijkopleiding tijdig af te ronden. De slagingspercentages van de slotexamens bleven constant in vergelijking met voorgaande jaren. De proactieve communicatie en facilitering vanuit de RPO hebben ervoor gezorgd dat er weinig klachten waren bij zowel stagebureaus als trainees. Uiteindelijk is bij slechts een handvol trainees sprake geweest van toepassing van de hardheidsclausule.

In het najaar van 2020 startte de RPO met de evaluatie van het huidige opleidings- en toetsmodel van de praktijkopleidingen. Hierbij nam de RPO ook input van trainees en theoretische opleidingen mee om de studeerbaarheid en integratieve vorming te bevorderen en waar mogelijk onnodige administratieve lasten te verlichten. De RPO consulteerde in april 2021 de voorlopige uitkomsten hiervan bij CEA. Vanuit haar toezichtverantwoordelijkheid formuleerde CEA enkele eisen en gaf zij suggesties ter verbetering van de praktijkopleidingen. CEA vond aanscherping van het kwaliteitsbeleid van de RPO noodzakelijk en drong aan op borging van de consistente kwaliteit van praktijkbegeleiders. In 2021 startte een werkgroep van de RPO met de herijking van het kwaliteitsbeleid, dat begin 2022 aan CEA wordt voorgelegd.

Begin 2022 ontvangt CEA de definitieve verantwoording van de RPO over 2021. Dit betreft onder andere het jaarverslag, uitkomsten van de visitaties van stagebureaus en examens en de definitieve cijfers op het gebied van in- en uitstroom. In maart 2022 bespreekt CEA haar bevindingen van het toezicht over 2021 met de RPO. De beschikbare informatie tot nu toe geeft geen aanleiding om te veronderstellen dat in 2021 de kwaliteitsborging en daarmee de borging van de eindtermen in de praktijkopleidingen in het geding zou zijn geweest. Wel zijn er bij CEA zorgen rondom de capaciteit van het ondersteunende bureau van de RPO en daarmee de haalbaarheid van RPO's plannen. Sinds 2020 heeft de RPO te maken met (langdurige) uitval van operationele capaciteit en zijn er vragen of de beleidsmatige capaciteit van het bureau voldoende is.

2.5 Integratie theoretische en praktijkopleidingen

Het bevorderen van de integratie tussen het theorie- en praktijkdeel van de accountantsopleiding komt de kwaliteit en de studeerbaarheid van de accountantsopleiding ten goede. Om die reden bespreken ACS, VAAC, PWA, RPO en CEA al enige jaren de mogelijkheden om deze integratie te verbeteren. In 2020 kwam hieruit het initiatief om quick wins te definiëren, welke door de RPO zijn meegenomen in de evaluatie van de huidige opzet van de praktijkopleidingen.

Partijen in het onderwijs- en werkveld spreken al enige tijd de wens uit om meer fundamenteel na te denken over de toekomstige inrichting van het theorie- en het praktijkdeel van de accountantsopleiding. De visies op de toekomst van de accountantsopleiding, die vijftien professionals in het kader van CEA's derde lustrum hebben gedeeld, droegen hier aan bij. Daarom zijn CEA en de RPO gestart met een gezamenlijk project 'Stip aan de horizon'. Het doel van dit project is om met alle betrokkenen een blauwdruk voor een toekomstbestendige en studeerbare accountantsopleiding op te stellen. CEA en de RPO streven naar een zo optimaal mogelijke integratie tussen het theorie- en praktijkdeel van de accountantsopleiding en de interne opleidingen van kantoren. Dit vraagt om een optimale samenwerking tussen theoretische opleiders, RPO, stagebureaus en de HR-afdelingen van kantoren. Een belangrijke wens van veel betrokkenen is om de verantwoordingslast van met name trainees en de HR-cyclus in evenwicht te brengen. CEA en de RPO hopen eind 2022 een nieuwe blauwdruk van de opleiding te kunnen presenteren.

2.6 Toezicht afgeven verklaringen van vakbekwaamheid

Sinds 1 januari 2020 is de NBA verantwoordelijk voor het afgeven van verklaringen van vakbekwaamheid aan in het buitenland gekwalificeerde accountants. Eind 2020 stelde de NBA de Adviescommissie Verklaring van Vakbekwaamheid (hierna AVV) in, die mandaat heeft om te beslissen op aanvragen en het bestuur van de NBA adviseert over het te voeren beleid dienaangaande. CEA heeft als taak te toetsen of bij het beoordelen van de gelijkwaardigheid van buitenlandse diploma's en bij de wettelijk verplichte examens de eindtermen adequaat in acht zijn genomen. Dit jaarverslag bevat de bevindingen van het toezicht over het kalenderjaar 2020. Het toezicht over 2021 wordt pas afgerond na opstellen van dit jaarverslag, zodat de uitkomsten daarvan worden gerapporteerd in het jaarverslag 2022.

CEA signaleert een spanningsveld tussen de intenties van de NBA om het toelatingsbeleid te verruimen en het borgen van de Nederlandse vakbekwaamheidseisen voor buitenlandse accountants. CEA heeft er begrip voor dat de NBA, mede op aandringen van de accountantskantoren, zoekt naar ruimere mogelijkheden om te beoordelen of accountants van buiten de EU/EER - die al langer geleden zijn afgestudeerd - een gelijkwaardig niveau van vakbekwaamheid bezitten als net afgestudeerde Nederlandse accountants. Omdat de ontwikkelingen in het vakgebied snel gaan, voldoen buitenlandse accountants die al langer geleden zijn afgestudeerd, vaak niet aan de huidige eindtermen. Dat is voor accountants van binnen de EU/EER overigens niet anders, maar zij komen in aanmerking voor een verklaring van vakbekwaamheid, ongeacht wanneer zij hun opleiding hebben afgerond. Dat komt omdat de EU-auditrichtlijn, en dus ook Nederlandse wetgeving, borgt dat in de EU afgestudeerde accountants voldoen aan een systeem van permanente educatie.

De NBA en het ministerie van Financiën voeren overleg over de wijze waarop accountants van buiten de EU/EER, die al langer geleden zijn afgestudeerd, toegang kunnen verkrijgen tot het Nederlandse accountantsregister. Een wetswijziging om dit te faciliteren is in voorbereiding. Ook spreken de NBA en het ministerie van Financiën over de interpretatie van de huidige wettelijke bepalingen.

Uit dossieronderzoek van CEA blijkt dat de AVV bij de beoordeling van de gelijkwaardigheid van de opleiding van buitenlandse accountants de eindtermen adequaat in acht heeft genomen. Bij één kandidaat sorteerde de AVV al voor op de wetswijziging. Die casus past binnen de voorgenomen wetswijziging. Of brede(re) toepassing mogelijk is, is afhankelijk van de exacte formulering en motivering van de wetswijziging. CEA heeft de NBA geadviseerd haar uitleg van de (gewijzigde) wet goed te onderbouwen en af te stemmen met het ministerie van Financiën. Een duidelijke verankering in beleid en procedures is wenselijk.

Vooruitblik en begroting 2022

Het risicogestuurd toezicht van CEA op de aangewezen accountantsopleidingen omvat de gebruikelijke toezichtactiviteiten. Uitgangspunt is en blijft overigens dat de opleidingen CEA proactief informeren over belangrijke veranderingen en ontwikkelingen die impact kunnen hebben op de borging van de eindtermen. Verder moeten opleidingen incidenten direct bij CEA melden.

In 2022 voert CEA met alle RA-opleidingen een beleidsgesprek, waarbij naast algemene ontwikkelingen ook wordt ingezoomd op het thema duurzaamheid. Ook bespreekt CEA de follow-up van de bevindingen en aanbevelingen van het themaonderzoek IT van 2021. Met de AA-opleidingen zullen voortgangsgesprekken worden gevoerd. CEA verwacht ook een aanvraag voor wijziging van de aanwijzing van de AA-opleiding met oriëntatie Assurance te behandelen. In het najaar leveren alle opleidingen weer hun jaarlijkse basisset van informatie aan. Gedurende het jaar zijn er bestuurlijke overleggen met de vertegenwoordigende gremia van de opleidingen.

De uitkomsten van de gesprekken, de uitgevoerde onderzoeken, de basisset van informatie en eventuele meldingen van incidenten vormen input voor de herijking van de risicoanalyse in het najaar van 2022 en actualisering van het meerjarentoezichtplan respectievelijk de vaststelling van het jaarplan 2023. Daarin worden ook de uitkomsten van de gesprekken met stakeholders en monitoring van ontwikkelingen in de beroepspraktijk en het hoger onderwijs meegenomen. Eind 2022 stelt CEA ook de begroting voor het jaar 2024 op.

Zoals gebruikelijk rondt CEA begin 2022 het toezicht op de eindtermen van de praktijkopleidingen van het afgelopen jaar af. Dan start ook weer het reguliere toezicht op de eindtermen van de praktijkopleiding 2022. Ook vindt het toezicht op het afgeven van verklaringen van vakbekwaamheid in 2021 door de NBA plaats.

De redactieraad zal in het najaar opnieuw een advies over de actualisering van de eindtermen uitbrengen. In het voorjaar vindt de geplande uitvoering van de evaluatie van de huidige eindtermen plaats. Deze evaluatie wordt uitbesteed en CEA verwacht in het najaar de definitieve rapportage. Eind 2022 zullen ook de uitkomsten van het project 'Stip aan de horizon' bekend zijn.

Na de zomer zal de uitgestelde lustrumconferentie plaatsvinden.

Begroting 2022

De begroting 2022 van de Commissie Eindtermen Accountantsopleiding is vastgesteld in de vergadering van 9 december 2020. De minister van Financiën heeft op 10 maart 2021 ingestemd met de begroting 2022. De begroting 2023 wordt pas na vaststelling van dit jaarverslag opgesteld en ter instemming aan de minister van Financiën voorgelegd. Op 16 december 2021 heeft CEA een begrotingswijziging bij de minister ingediend, in verband met uitbreiding van de formatie. Hierop heeft de minister nog niet beslist.

	Begroting 2022 (goedgekeurd)	Begrotings- wijziging 2022 (in behandeling)
Baten		
<i>Doorbelasting aan NBA</i>	842.000	893.500
Totaal baten	842.000	893.500
Lasten		
Doorbelaste personeelskosten	455.000	496.000
Doorbelaste kantoorkosten	117.000	132.500
Overige (doorbelaste) bureaunkosten	40.500	35.500
<i>Totaal bureaunkosten</i>	<i>612.500</i>	<i>664.000</i>
<i>Commissiekosten</i>		
Vacatiegelden commissieleden	90.000	90.000
Reis- en verblijfkosten	8.000	8.000
Training en ontwikkeling	7.000	7.000
<i>Totaal commissiekosten</i>	<i>105.000</i>	<i>105.000</i>
<i>Overige lasten</i>		
Uitbesteding werkzaamheden	60.000	60.000
Vergoeding subcommissies	7.500	7.500
Vergaderkosten	7.000	7.000
Advieskosten	30.000	30.000
Overige kosten	20.000	20.000
<i>Totaal overige lasten</i>	<i>124.500</i>	<i>124.500</i>
Totaal lasten	842.000	893.500
Saldo baten minus lasten	0	0

Amsterdam, 23 februari 2022

drs. H.W. te Beest
Voorzitter

mevrouw drs. E. van Caspel RA
Vicevoorzitter

prof. dr. A.J. Brouwer RA
Lid

M. van Giessen AA
Lid

H.D. Rijkse AA
Lid

prof. dr. E.H.J. Vaassen RA
Lid

mevrouw E.M. van der Velden AA
Lid

3 Jaarrekening 2021

Balans

	2021	2020		2021	2020
	€	€		€	€
Activa			Passiva		
Vorderingen	-	6.000	1 Voorzieningen	40.494	35.406
Bank	164.023	421.215	2 Kortlopende schulden	123.529	391.809
	<u>164.023</u>	<u>427.215</u>		<u>164.023</u>	<u>427.215</u>
	<u><u>164.023</u></u>	<u><u>427.215</u></u>		<u><u>164.023</u></u>	<u><u>427.215</u></u>

Staat van baten en lasten

	1-1-2021 t/m 31-12-2021 €	1-1-2020 t/m 31-12-2020 €	Begroting 2021 €	
Baten				
Bijdrage beroepsorganisatie	741.676	702.108	825.000	5
Totaal baten	<u>741.676</u>	<u>702.108</u>	<u>825.000</u>	
Lasten				
Bureaunkosten	576.640	568.443	594.000	6
Commissiekosten	68.864	59.917	106.500	7
Overige lasten	96.172	73.748	124.500	8
Totaal lasten	<u>741.676</u>	<u>702.108</u>	<u>825.000</u>	
Saldo van baten en lasten	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	

TOELICHTING

Algemeen

De Commissie Eindtermen Accountantsopleiding is een bij wet ingesteld zelfstandig bestuursorgaan zonder rechtspersoonlijkheid. De taken van de commissie zijn geregeld in de Wet op het accountantsberoep en omvatten:

- het vaststellen van de eindtermen voor de accountantsopleidingen in Nederland;
- het aanwijzen van de opleidingen die het theoretisch deel van de accountantsopleiding geheel of gedeeltelijk verzorgen, voor zover deze opleidingen niet zijn geaccrediteerd overeenkomstig de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek;
- het toetsen van de praktijkopleiding aan de mate waarin wordt voldaan aan de eindtermen;
- het toezien of bij de beoordeling van de gelijkwaardigheid van buitenlandse diploma's door de NBA en in de voor de verklaring van vakbekwaamheid wettelijk verplichte examens van de NBA de Nederlandse eindtermen in voldoende mate zijn geborgd.

Het boekjaar 2021 loopt van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2021. Als vergelijkende cijfers zijn de gegevens van het boekjaar 2020 opgenomen.

De minister van Financiën heeft, overeenkomstig artikel 53, lid 2 van de Wab, op 30 maart 2020 ingestemd met de begroting 2021 van CEA. In de toelichting per post van de staat van baten en lasten worden de cijfers over 2021 zowel geanalyseerd ten opzichte van de begrote bedragen als de werkelijke bedragen van 2020.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld volgens Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven'. De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. De in de jaarrekening verantwoorde bureaunkosten betreffen voornamelijk de door de NBA doorbelaste kosten voor:

- de medewerkers van het secretariaat (bruto salarissen, sociale lasten, pensioenlasten, reiskosten) verhoogd met een opslag voor HRM en de kosten van opleidingen;
- huur, werkplekkosten en kosten salarisadministratie per medewerker;
- andere diensten zoals catering, porti, mobiele telefoon, parkeerkosten, beheer website en licenties voor gebruik van een document management systeem en een elektronische vergadertool.

Sinds 2018 wordt een voorziening voor vakantiedagen opgenomen. Hoewel CEA zelf geen medewerkers in dienst heeft, worden de werkelijke personeelskosten aan CEA doorbelast. Bij vertrek van een medewerker worden de uitbetaalde en niet opgenomen vakantiedagen door de NBA doorbelast aan CEA. Hierdoor ontstaan lasten die niet gerelateerd zijn aan het activiteitsniveau in het betreffende boekjaar. Door het opnemen van een voorziening voor nog niet opgenomen vakantiedagen geven de bureaunkosten een beter inzicht in het werkelijke activiteitsniveau van CEA.

Balans op 31 december

	31-12-2021	31-12-2020
	€	€
ACTIVA		
<u>(1) Vorderingen</u>		
Vooruitbetaalde bedragen	-	6.000
	<hr/>	<hr/>
Totaal vorderingen per 31 december	-	6.000
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Er zijn ultimo boekjaar geen vorderingen. Eind 2020 was een post vooruitbetaalde vergoeding opgenomen voor de werkzaamheden van de voorzitter van de externe visitatiecommissie die in 2021 zouden plaatsvinden, maar al in 2020 waren betaald.

(2) Bank

Betaalrekening	64.023	206.215
Spaarrekening	100.000	215.000
	<hr/>	<hr/>
Totaal banksaldi per 31 december	164.023	421.215
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

De commissie beschikt regelmatig over overtollige liquide middelen, zijnde het verschil tussen de ontvangen voorschotten van de beroepsorganisatie in de bijdrage van de lasten van CEA en de betaalde lasten. De overtollige liquide middelen worden tijdelijk op een zakelijke spaarrekening gezet. Het saldo per 31 december 2021 betreft het verschil tussen de van de NBA ontvangen voorschotten en de lasten over 2021 en de voorziening voor vakantiedagen. Per 31 december 2020 was de voorschotbijdrage voor het eerste kwartaal van 2021 van de NBA vooruitontvangen. Dit verklaart in belangrijke mate het verschil in banksaldi.

PASSIVA

(3) Voorzieningen

Voorziening vakantiedagen	40.494	35.406
	<hr/>	<hr/>
Totaal voorzieningen per 31 december	40.494	35.406
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Op verzoek van de NBA is in 2018 een voorziening voor nog niet genoten vakantiedagen van de bureaumedewerkers gevormd. Bij uitdiensttreding van een medewerker rekent de NBA de aan de medewerker uitbetaalde vakantiedagen, door aan CEA. Om een zo getrouw mogelijk beeld te geven van de personeelslasten is het door de NBA opgegeven bedrag aan niet genoten vakantiedagen per ultimo boekjaar als voorziening opgenomen. Zo worden geleverde prestaties van de medewerkers en de daaraan gerelateerde kosten met elkaar gematcht. De voorziening wordt jaarlijks gemuteerd met het verschil tussen het bedrag aan niet opgenomen vakantiedagen van het lopende boekjaar met het voorgaande boekjaar. Per ultimo boekjaar heeft een dotatie aan de voorziening plaatsgevonden van € 5.088.

	31-12-2021 €	31-12-2020 €
Mutatieoverzicht voorziening vakantiedagen		
Stand per 1 januari	35.406	28.423
Toevoeging aan de voorziening	5.088	6.983
Ottrekking aan de voorziening	-	-
	<hr/>	<hr/>
Stand per 31 december	40.494	35.406
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
<u>(4) Kortlopende schulden</u>		
Verschuldigd aan beroepsorganisatie over het boekjaar	111.596	169.815
Vooruitontvangen bijdrage beroepsorganisatie	-	206.250
Nog te betalen vacatiegelden	2.672	-
Nog te betalen bedragen	1.130	8.903
Nog te ontvangen facturen	8.131	6.841
	<hr/>	<hr/>
Totaal per 31 december	123.529	391.809
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
Verschuldigd aan beroepsorganisatie over het boekjaar		
Het verloop van de post was als volgt:		
Saldo verschuldigd op 1 januari	169.815	178.545
Betaling	(169.815)	(178.545)
Bijdrage in de lasten van het boekjaar	(741.676)	(702.108)
Ontvangen voorschotbijdragen	825.000	825.000
Eindafrekening bureaunkosten	10.585	(11.669)
Nog te betalen bureaunkosten	17.687	58.592
	<hr/>	<hr/>
Saldo op 31 december	111.596	169.815
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Het verschil in kortlopende schulden met 2020 wordt verklaard door de in 2020 vooruitontvangen bijdrage van het eerste kwartaal 2021 en het verschil tussen de in rekening gebrachte voorschotbijdragen en de werkelijke lasten, welk verschil in 2020 groter was dan in 2021.

De afrekening van de lasten van CEA met de NBA vindt plaats op basis van de werkelijke lasten. Per 31 december 2021 is € 83.324 (2020 € 122.892) te veel in rekening gebracht aan de beroepsorganisatie. Daarnaast zijn per 31 december 2021 nog diverse bureaunkosten van in totaal € 28.272 aan de NBA verschuldigd, waaronder de personeelskosten over december 2021.

Staat van baten en lasten over 2021

	1-1-2021 t/m 31-12-2021 €	1-1-2020 t/m 31-12-2020 €	Begroting 2021 €
--	------------------------------------	------------------------------------	------------------------

BATEN

(5) Bijdrage beroepsorganisatie

Wettelijk is bepaald dat de lasten van de commissie worden gedragen door de Nederlandse beroepsorganisatie van Accountants (NBA).

Totaal bijdrage beroepsorganisatie	741.676	702.108	825.000
------------------------------------	---------	---------	---------

De bijdrage van de beroepsorganisatie is gelijk aan de totale lasten van de commissie over het boekjaar. De bijdrage is zo'n 40k hoger dan in 2020 en blijft zo'n 83k beneden de begroting. De verklaring hiervoor is te vinden bij de toelichting op de ontwikkeling van de verschillende kostenposten hieronder.

LASTEN

(6) Bureaukosten

Doorbelaste personeelskosten	455.687	430.703	438.046
Doorbelaste kantoorkosten	103.415	107.655	120.325
Overige (doorbelaste) bureaukosten	17.538	30.085	35.629
Totaal bureaukosten CEA	576.640	568.443	594.000

De bureaukosten bevatten de door de NBA doorberekende werkelijke personeelskosten van de secretaris, drie beleidsmedewerkers en een stafmedewerker, inclusief een opslag voor HRM-diensten. De personeelskosten zijn ca. 18k hoger dan begroot en 25k hoger dan vorig jaar. Zowel de overschrijding van de kosten ten opzichte van de begroting als vorig jaar wordt verklaard door een wijziging in de doorberekeningsstelsel van de NBA. Tot 2020 werden de uitbetaalde bedragen voor vakantiegeld doorberekend in de maand van uitbetaling (april). Vanaf 2021 wordt, op verzoek van de NBA, maandelijks de (reservering voor) vakantiegeld doorberekend. Dit leidde in 2021 tot een extra last van 23k. De bezetting van het secretariaat van CEA was in 2021 zoals begroot, met dien verstande dat vanwege inwerken van de nieuwe stafmedewerker, een periode van twee weken deze functie dubbel bezet was.

De doorbelaste kantoorkosten zijn de kosten voor huur en werkplekken van de bureaumedewerkers, zoals die door de NBA zijn doorbelast. Deze zijn berekend als een vast bedrag per medewerker. De kosten zijn ruim 17k lager dan begroot doordat de eindafrekening van de NBA lager uitviel. De kosten zijn licht lager dan vorig jaar.

De overige bureaunkosten betreffen de kosten voor het gebruik van een document management systeem en een vergadertool, hosting website, catering, parkeren, porti, mobiele telefonie en opleidingen van medewerkers. De kosten worden deels door de NBA aan CEA doorberekend en deels direct door CEA ingekocht. De kosten liggen 18k lager dan begroot en 12k lager dan vorig jaar. Dit komt vooral omdat er vrijwel geen kosten voor opleidingen zijn gemaakt als gevolg van de coronamaatregelen. Ook catering, porti en parkeerkosten waren lager omdat er grotendeels online is gewerkt en vergaderd.

	1-1-2021 t/m 31-12-2021 €	1-1-2020 t/m 31-12-2020 €	Begroting 2021 €
--	------------------------------------	------------------------------------	------------------------

(7) Commissiekosten

Vacatiegelden commissieleden	66.957	58.948	87.500
Reis- en verblijfkosten	1.907	969	12.000
Training en ontwikkeling	-	-	7.000
Totaal	68.864	59.917	106.500

Betreft vacatiegeldvergoedingen en reis- en onkostenvergoedingen van de commissieleden voor de vergaderingen en andere activiteiten van de CEA, en ook kosten van deskundigheidsbevordering. De kosten blijven 20k achter bij de begroting, maar zijn 8k hoger dan vorig jaar. De onderschrijding ten opzichte van de begroting komt doordat niet alle geplande activiteiten (fysiek) konden doorgaan als gevolg van de coronapandemie. De meeste activiteiten hebben online plaatsgevonden, waardoor de vergoedingen lager waren en er ook vrijwel geen reis- en verblijfkosten zijn gemaakt. Dat de kosten hoger zijn dan in 2020 komt, omdat CEA ten opzichte van 2020 minder activiteiten heeft (moeten) annuleren als gevolg van de coronamaatregelen.

De uitgevoerde activiteiten in 2021 zijn hieronder samengevat:

	Werkelijk 2021		Begroting 2021		Werkelijk 2020	
	Vrz	Leden	Vrz	Leden	Vrz	Leden
Commissievergaderingen, incl. strategiedag	16	80	14	84	11	66
Stakeholdermanagement, incl. conferentie	14	10,25	20	30	16,25	12,5
Bureaumanagement	1,25	-	8	-	6	-
Vaststellen/onderhoud eindtermen ¹	1	2,5	-	-	-	-
Doorlopend toezicht eindtermen theoretische opleidingen	11,5	21,5	23	36	11	12,5
Doorlopend toezicht eindtermen praktijkopleiding	3	5,5	2	8	2,5	3,5
Toezicht op afgeven verklaringen van vakbekwaamheid ²	-	-	-	-	-	-
Overige activiteiten	10,5	0,5	4	4	9	8,5
Totaal aantal dagdelen	57,25	120,25	71	162	55,75	103

¹ Vond plaats tijdens reguliere commissievergaderingen.

² Vond plaats tijdens reguliere commissievergaderingen.

	1-1-2021 t/m 31-12-2021 €	1-1-2020 t/m 31-12-2020 €	Begroting 2021 €
--	------------------------------------	------------------------------------	------------------------

(8) Overige lasten

Uitbesteding werkzaamheden	59.640	41.697	60.000
Advieskosten	9.683	1.106	30.000
Vergoeding subcommissies	6.049	9.555	7.500
Vergaderkosten	3.131	2.944	7.000
Overige kosten	17.669	18.446	20.000
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Totaal	96.172	73.748	124.500
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

De overige lasten blijven 28k beneden begroting. Dit komt vooral doordat de commissie in 2021 minder advieskosten heeft gemaakt (- 20k). Ook de andere kostenposten zijn lager dan begroot, omdat veel activiteiten online hebben plaatsgevonden.

In 2021 hoefde de commissie maar beperkt advies in te winnen over juridische vragen en heeft zij zich door een externe adviseur laten bijstaan bij de herijking van de missie, visie en strategische doelstellingen van CEA.

De overige lasten liggen 22,5k hoger dan in 2020. Dat komt omdat het budget voor uitbesteding volledig benut is. Deze lasten omvatten enerzijds de vergoedingen voor de leden van de externe visitatiecommissie, die de implementatie van de IT-eindtermen bij de RA-opleidingen heeft beoordeeld. Anderzijds betreft dit de kosten voor de voorbereiding van de evaluatie van de effectiviteit van de eindtermen die in 2022 wordt uitgevoerd.

De advieskosten zijn 8,5k hoger vanwege meer juridisch advies en de begeleiding van de herijking van missie, visie en strategische doelstellingen. De vergaderkosten en overige kosten zijn in lijn met 2020. De vergoeding voor subcommissies is 3,5k lager, omdat de redactieraad minder heeft vergaderd dan in 2020.

WNT-verantwoording 2021 Commissie Eindtermen Accountantsopleiding

Voor de WNT-verantwoording van de commissieleden en secretaris van CEA wordt verwezen naar de WNT-verantwoording 2021 van het ministerie van Financiën in de Rijksverantwoording 2021.

OVERIGE GEGEVENS

Bezoek en postadres:
Westeinde 26a
2272 AE Voorburg
www.shareimpactaccountants.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: Commissie eindtermen Accountantsopleiding, te Amsterdam

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening voor het jaar geëindigd op 31 december 2021 van Commissie Eindtermen Accountantsopleiding te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Commissie Eindtermen Accountantsopleiding per 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 "Organisaties zonder winststreven".

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2021;
2. de winst- en verliesrekening over 2021; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2021 in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Commissie Eindtermen Accountantsopleiding zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (VI0) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Verantwoording;
- Verslag van werkzaamheden;
- Vooruitblik en begroting 2021;
- Bijlage 1 Overzicht (nevenfuncties) CEA per 31 december 2021;
- Bijlage 2 Samenstelling subcommissie.

Op alle opdrachten verricht door Share Impact Accountants zijn algemene voorwaarden van toepassing welke bij de Kamer van Koophandel zijn gedeponeerd. Share Impact Accountants is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Den Haag onder nummer 66398932. Gevestigd: Wolga 5, 2491 BK Den Haag.

Lid van SRA

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De Commissie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het verslag van werkzaamheden en de overige gegevens in overeenstemming met Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 "Organisatie zonder winststreven".

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de Commissie voor de jaarrekening

De Commissie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de Commissie afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de Commissie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de Commissie het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De Commissie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Commissie is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit

beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de Commissie;
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de Commissie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Commissie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de Commissie onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Den Haag, 14 februari 2022

Share Impact Audit & Assurance B.V.

W.g. H. Hollander RA

Bijlagen

Bijlage 1

Overzicht (neven)functies leden CEA per 31 december 2021

drs. H.W. te Beest, voorzitter

- lid Raad van Toezicht en voorzitter Audit Commissie Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek NWO
- lid Comité van Aanbeveling Stichting Present
- lid Raad van Advies LUGUS
- lid van de Board of Observers van In Ovo B.V.
- voorzitter van de Stichting Vrienden van Ipse de Bruggen

prof. dr. A.J. Brouwer RA

- Partner PWC Accountants (middels BV)
- Hoogleraar Externe Verslaggeving Vrije Universiteit Amsterdam
- Lid Corporate Reporting Group Accountancy Europe
- Lid commissie Financiële Verslaggeving & Accountancy AFM
- Lid Consultative Working Group van de CRSC, European Securities and Markets Authority (ESMA)
- Subject editor en redacteur van het Maandblad voor Accountancy en Bedrijfseconomie

Mevrouw drs. E. van Caspel RA, lid en plaatsvervangend voorzitter

- SNV - Head of Finance

M. van Giessen AA, lid

- IJburg Accountants & Adviseurs B.V., Accountant/Directeur-grotaandeelhouder (d.m.v. persoonlijke holding, te weten Toncob Holding B.V.)
- Stichting Audit Only, Externe accountant/plaatsvervangend Compliance Officer/plaatsvervangend kwaliteitsbepaler/Lid Dagelijks Bestuur
- Voorzitter Raad van Toezicht Basisschool De Werf te Zaanwijk
- Lid Examencommissie Audit & Assurance HBO
- Hogeschool Markus Verbeek Praehep, docent en examiner

H.D. Rijkse AA, lid

- Partner maatschap "Rijkse accountants & adviseurs" (middels BV)
- Directeur Automatiserings Bureau Middelburg BV (onbezoldigd)
- Directeur AROZA BV en dochter ondernemingen (middels BV) (onbezoldigd)
- Directeur Tax Pax Beheer BV (personal Holding)
- Bestuurslid/penningmeester Roosevelt Foundation (Middelburg)
- Voorzitter stichting NOVAK
- Bestuurslid afdeling Zuid NBA
- Bestuurslid Maatschappij voor Nijverheid en Handel, departement Zeeland
- Voorzitter Stichting Hendrick Avercamp te Middelburg

prof. dr. E.H.J. Vaassen RA, lid

- Opleidingsdirecteur Post-Master Accountancy Tilburg University (per 17-11-2021)
- Hoogleraar Accountancy Tilburg University
- Hoogleraar ICAIS Erasmus Universiteit Rotterdam
- Lid editorial Board Journal of Information Systems
- Lid editorial Board Global Perspectives on Accounting Education
- Lid editorial Board Journal of Emerging Technologies in Accounting
- Lid editorial Board International Journal of Accounting and Information Management
- Lid editorial Board International Journal of Digital Accounting Research

Mevrouw E.M. van der Velden AA, lid

- Adviseur / trainer bij Kriton
- Lid Accountantskamer

Bijlage 2 Samenstelling subcommissies

Redactieraad

Naam	Functie/achtergrond
prof. dr. P.W.A. Eimers RA (voorzitter)	Partner EY en hoogleraar Audit & Assurance bij de VU
prof. dr. M.N. Hoogendoorn RA	Hoogleraar Financial Accounting bij de EUR
dr. R.M.M. Bertrand RA RC RO CFE CIA CPC	Universitair hoofddocent bij de Nederlandse Militaire Academie en docent ICAIS bij MU
drs. R.A.A.M. Cobussen RA	Vennoot Konings & Meeuwissen Accountants, docent Audit & Assurance MVP en hbo A&A en actief als externe beoordelaar en examiner van de praktijkopleiding
mevrouw mr. I. Takke-Horn	Docent fiscaliteit HAN en eigenaar fiscaal adviesbureau
mevrouw drs. M.L. Kloppenburg	Zelfstandig gevestigd als adviseur/spreker/schrijver, docent Professional Skills en Ethiek bij de HU en lid adviesgroep Cultuur, Ethiek & Gedrag van de NBA
B.J.C.G de Kock AA	Consultant Full•Finance en examiner praktijkopleiding AA
mevrouw drs. P.M.G. Tijmstra RA	Senior manager PWC, hoofd stagebureau PWC, actief met projecten op het gebied van gedrag en cultuur
mr. drs. S.A.A. Herrijgers RA	Werkzaam bij de Belastingdienst (Grote Ondernemingen), lid NBA-commissie Young Profs, PhD-kandidaat Nyenrode, docent TiU